

Gminne programy przeciwdziałania narkomanii trzeba budować w partnerstwie

Przystępując do przygotowywania gminnego programu przeciwdziałania narkomanii należy pamiętać, że jak w każdym procesie planowania ważny jest zarówno produkt – konkretny program, jak i proces partycypacyjnego wypracowywania dokumentu.

Do przygotowania programu powinien zostać powołany zespół składający się z przedstawicieli różnych instytucji. W procesie planowania daje to szansę na uwzględnienie różnych perspektyw patrzenia na problem i możliwość czerpania pomysłów z wieloletnich doświadczeń realizacyjnych.

Sprawnie działający zespół nie może być za duży, w jego skład nie powinno wejść więcej niż 7–10 osób. Jeżeli podczas pracy nad programem pojawi się

potrzeba uzupełnienia składu, zawsze można do poszczególnych działań zaprosić dodatkowe osoby.

Jednym z pierwszych zadań zespołu powinno być przyjęcie harmonogramu pracy, podziału zadań i określenie zasad wewnętrznej komunikacji. Zasady wewnętrznej komunikacji to np. decyzja, jak często będą się odbywały spotkania, jak będzie się odbywała komunikacja między przedstawicielami poszczególnych instytucji. To wraz z har-

monogramem i podziałem zadań pozwoli na efektywną pracę między spotkaniami. Zespół musi mieć szefa – koordynatora, który powinien być członkiem zespołu.

Zespół i koordynator powinni być powołani zarządzeniem kierownika jednostki.

WAŻNE

Diagnoza, od której rozpoczyna się praca zespołu, powinna być prowadzona adekwatnymi do potrzeb i możliwości metodami.

Podczas warsztatów szkoleniowych zaproponowaliśmy wiele metod diagnozy począwszy od analizy danych i dokumentów, metody benchmark, poprzez metody ilościowe – ankieta ESPAD – skierowana do młodzieży gimnazjalnej i licealnej, ankieta dla mieszkańców, ankieta dla studentów; po metody jakościowe – np. wywiady zogniskowane. Wybór konkretnej metody badawczej należy dostosować zarówno do potrzeb diagnostycznych, jak i do możliwości przeprowadzenia badania. Jeżeli sprawy finansowe i organizacyjne uniemożliwiają przeprowadzenie ankiet wśród reprezentatywnej próby mieszkańców albo, powiedzmy, wszystkich uczniów klas III gimnazjum i II liceum, należy zaplanować badania jakościowe (np. wywiady zogniskowane), które również dają obraz zjawiska, a są znacznie tańsze.

Podpis

Przechodząc od diagnozy i definicji obszarów problemowych do definicji celów, ważnym, aczkolwiek często pomijanym etapem, jest określanie wskaźników osiągnięć celów (patrz przykład). Pamiętajmy, że poprawnie zdefiniowany cel to taki, który jest realny (mieści się w zakresie zadań gminy, możliwościach finansowych i organizacyjnych), mierzalny (np. ograniczenie skali występowania zjawiska o konkretny procent), terminowy (w ja-

kim czasie ma być cel osiągnięty), akceptowalny (nie powinien wzbudzać sprzeciwu np. społeczności lokalnej czy potencjalnych realizatorów).

Realizacji celów służą projekty lub zadania. Zatem następnym etapem pracy po wyznaczeniu celów to zdefiniowanie projektów (i realizowanych w ich ramach działań) lub zadań (jeżeli mamy do czynienia z mniejszymi przedsięwzięciami). Każde zadanie i projekt powinien mieć również zdefiniowa-

ne wskaźniki realizacji, źródła pozyskiwania wskaźników, budżet, harmonogram, realizatora.

Dla każdego celu powinna powstać lista projektów/zadań. Każde zadanie/projekt powinno być następująco rozpisane (patrz przykład na str. 32).

Mając taki program, wraz z zabezpieczonymi środkami budżetowymi, można przystępować do realizacji. Jednak aby przebiegała ona sprawnie, w programie muszą znaleźć się zapisy dotyczące monitoringu i ewaluacji.

PRZYKŁAD

Prezentacja celów szczegółowych w programie może wyglądać następująco:

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Źródło pozyskania wskaźnika
Ograniczenie liczby młodzieży gimnazjalnej eksperymentującej z narkotykami	10% w stosunku do liczby z roku 2007	Wyniki badania ESPAD

WAŻNE

Dzięki monitoringowi można na bieżąco obserwować, czy realizacja programu zmierza do osiągnięcia założonych celów i w razie potrzeby podejmować działania korygujące. Ewaluacja końcowa, już po zrealizowaniu programu, pozwala na wyciągnięcie wniosków

dokończenie na str. 32

UŻYWANIE ALKOHOLU I NARKOTYKÓW PRZEZ MŁODZIEŻ SZKOLNĄ W EUROPIE (ESPAD – 2007)

Największe badania społeczne wśród europejskich nastolatków – teraz także w Twoim mieście, gminie, powiecie lub województwie

W maju i czerwcu 2007 roku w 40 krajach europejskich – w tym także w Polsce – odbędzie się kolejna, czwarta edycja badań ankietowych wśród młodzieży szkolnej (poprzednie odbyły się w 1995, 1999 i 2003 r.) dotyczących używania alkoholu i narkotyków przez młodzieży „ESPAD – 2007”.

Instytut badawczy PBS DGA (dawna sopocka Pracownia Badań Społecznych) oferuje Państwu przeprowadzenie tych badań na terenie miasta, gminy, powiatu lub województwa, na reprezentatywnych próbach młodzieży szkolnej. W realizacji tego przedsięwzięcia oraz w promocji jego wyników współpracujemy z **Instytutem Psychiatrii i Neurologii w Warszawie**, który jest realizatorem badań ogólnopolskich. Pod koniec bieżącego roku planujemy wspólną konferencję podsumowującą wyniki tegorocznych badań, na którą już teraz Państwa zapraszamy.

Problem picia alkoholu i upijania się młodzieży, a także sięgania przez nią po narkotyki jest jednym z najważniejszych problemów społecznych naszego kraju. Ponad 60% obywateli – jak wynika z badań PBS DGA przeprowadzonych w 2005 r. dla Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uważa ten problem za bardzo ważny. Zgodnie z polskim prawem, to właśnie samorządy mają w tej sprawie najważniejsze zadania oraz specjalne środki na ich realizację.

Podstawą skutecznej profilaktyki jest dobrze opracowana diagnoza problemów. Nasze projekt spełnia to wyzwanie. Gwarantujemy Państwu profesjonalne badania i rzetelny raport pokazujący rzeczywisty stan problemów związanych z używaniem alkoholu i narkotyków przez Waszą młodzież, ocenę poziomu dostępności tych substancji w Waszej gminie (mieście, powiecie, województwie). Wspomniane badanie może być również podstawą do oceny efektywności programów profilaktycznych oraz punktem odniesienia dla nowych strategii wdrażanych obecnie w tej dziedzinie. Jest jeszcze jeden ważny powód, dla którego warto takie badania zrealizować – to dużo większa szansa na uzyskanie środków europejskich na realizację programów profilaktyczno-interwencyjnych, zwłaszcza w sferze przeciwdziałania narkomanii i poprawy bezpieczeństwa wśród młodzieży.

Wszystkich zainteresowanych realizacją badań i otrzymaniem oferty badawczej w tej sprawie prosimy o kontakt telefoniczny lub mailowy:

Bogusław Praitsner kom. 0-606-933-072, 0-601-911-390

boguslaw.praitsner@pbsdga.pl

Gminne programy przeciwdziałania narkomanii trzeba budować w partnerstwie

dokończenie ze str. 31

w przyszłych działaniach; wzmocnienie i rozszerzenie działań, które okazały się skuteczne oraz eliminację tych, które się nie udały.

W systemie monitoringu, który jest elementem programu, należy zawrzeć m.in. informacje: jak często będą przeprowadzane działania monitorujące, kto jest za nie odpowiedzialny, komu i w jakiej

W systemie ewaluacji również muszą być zawarte informacje, kto jest odpowiedzialny za końcową ewaluację programu. W jakim terminie po zakończeniu programu wyniki ewaluacji po-

PRZYKŁAD

Lp.	Zadanie/projekt	Działania	Wskaźniki	Źródła pozyskiwania wskaźników	Odpowiedzialny za realizację	Budżet	Termin
1	Zorganizowanie cyklu szkoleń dla rodziców	1. Analiza potrzeb szkoleniowych 2. Wybór trenera 3. Przeprowadzenie szkolenia	Program szkolenia Zatrudniony trener Rodzice wszystkich uczniów szkół gimnazjalnych (2 godziny w ciągu roku szkolnego)	Tekst programu Umowa Listy obecności z zebrań z rodzicami Krótki raport			

Podstawowymi narzędziami monitoringu i ewaluacji są wskaźniki, harmonogram i budżet.

formie będzie przedstawiał wyniki monitoringu, kto będzie podejmował decyzje o wdrożeniu działań korygujących.

winny być dostarczone kierownikowi jednostki, który prezentuje te wyniki przed radą. Ważne jest również opisanie sposobu, w jaki wnioski z realizacji zostaną wykorzystane w następnych programach.

Zawierający wyżej opisane elementy program jest nie tylko dokumentem planistycznym, ale także narzędziem do zarządzania realizacją.

Anna Hejda

konsultant, ekspert programu „Wsparcie województw i społeczności lokalnych w zapobieganiu narkomanii na poziomie lokalnym”

Szkolenia i konsultacje

W październik 2006 r. Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej zainaugurowała projekt „Wsparcie województw i społeczności lokalnych w zapobieganiu narkomanii na poziomie lokalnym”. To część Projektu Transition Facility wdrażanego na zlecenie Fundacji Fundusz Współpracy i Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

Uczestniczący w projekcie przedstawiciele samorządów biorą udział w 8-dniowych szkoleniach i konsultacjach, które mają pomóc w tworzeniu gminnych programów przeciwdziałania narkomanii z udziałem partnerów społecznych. Pozwalają zdobyć wiedzę na temat zjawiska narkomanii i środków psychoaktywnych, metod profilaktyki o sprawdzonej skuteczności, narzędzi profesjonalnej diagnozy i analizy zjawiska na poziomie lokalnym, wreszcie zasad konstruowania programów profilaktycznych.

Konsultacje zaś to wspólna praca przedstawicieli gminy, partnerów społecznych i konsultantów nad przygotowaniem programu.

Przedsięwzięcie znajduje się w tej chwili na półmetku. Kolejne szkolenia organizowane są do końca czerwca we wszystkich województwach przez lokalne ośrodki Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej. Tam też można zdobyć więcej informacji na temat terminów i warunków uczestnictwa.

Realizacja projektu zakończy się we wrześniu br.

W GSIA pisaliśmy

W ubiegłym roku w numerach 18–20 „GSIA” opublikowaliśmy cykl materiałów pt. „Jak budować gminne programy przeciwdziałania narkomanii”, których niniejszy tekst jest kontynuacją.